

درس چهاردهم

«پیدای پنهان»

دستان عزیزم!

پایخ در تشریحی و اسامی هر سوال بنویسید و برای بنده ارسال بفرمایید. «پایان روز سینه»

دستور زبان فارسی

گروه اسمی، نقش‌ها، فعل‌ها و جمله‌ها

(درس: پیدای پنهان)

۱- در عبارت زیر، به ترتیب چند ترکیب وصفی و چند ترکیب اضافی به کار رفته است؟

«اگر از این قوه‌ها حافظه را نمی‌داشت، چگونه بود حال او و چه خلل‌ها داخل می‌شد در امور و زندگانی و کارهای او!»

۱) دو - چهار   ۲) سه - دو   ۳) دو - سه   ۴) سه - چهار

۲- نقش دستوری تمام هسته‌های گروه اسمی جمله‌های اول و دوم عبارت زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ (درس: پیدای پنهان)

«اگر فراموشی در آدمی نبود، هیچ‌کس از مصیبتی آرامش نمی‌یافت و کینه هیچ‌کس از سینه‌اش بیرون نمی‌شد.»

۱) نهاد - متمم - نهاد - مفعول   ۲) نهاد - مسند - قید - متمم - نهاد
 ۳) مسند - متمم - نهاد - متمم - قید   ۴) مسند - متمم - قید - متمم - نهاد

(درس: پیدای پنهان)

۳- در عبارت زیر، نوع و زمان فعل‌ها به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«پس، داده است خداوند علیم به آدمی آنچه صلاح دین و دنیای او در آنهاست و منع کرده است از آدمی، دانستن امری چند را که در شأن و طاقت او نیست دانستن آنها»

۱) ماضی نقلی - مضارع اخباری - ماضی نقلی - مضارع اخباری
 ۲) ماضی بعید - مضارع التزامی - ماضی نقلی - مضارع اخباری
 ۳) ماضی نقلی - مضارع اخباری - مضارع التزامی - ماضی التزامی
 ۴) ماضی بعید - مضارع التزامی - مضارع اخباری - مضارع التزامی

(درس: پیدای پنهان)

۴- در عبارت زیر، کدام فعل بیش‌تر به کار رفته است؟

«تأمل کن ای مفضل، در مصلحت پنهان کردن عمر هر کس از او، زیرا که اگر مقدار عمر خود را بداند، زندگی بر او ناگوار خواهد بود و اگر بداند که عمرش دراز خواهد بود، امید بقا خواهد داشت.»

۱) مضارع التزامی   ۲) فعل امر   ۳) مضارع اخباری   ۴) فعل آینده

(درس: شعر خوانی)

۵- دو بیت زیر از چند جمله تشکیل شده است؟

«دلا! غافل ز سبحانی چه حاصل
 بود قدر تو افزون از ملایک
 مطیع نفس و شیطانی چه حاصل
 تو قدر خود نمی‌دانی چه حاصل»

۱) هفت   ۲) هشت   ۳) شش   ۴) پنج

ساختمان کلمه و دیگر مباحث ترکیبی

۶- در عبارت زیر، چند واژهٔ وندی به کار رفته است؟
«تفکر کن در همهٔ اعضای بدن و تدبیر آن‌ها که هریک برای هدفی و حاجتی آفریده شده‌اند؛ دست‌ها برای کار کردن، پاها برای راه رفتن، چشم‌ها برای دیدن.»

(۱) پنج (۲) چهار (۳) شش (۴) هفت

۷- با توجه به بیت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«مکن کاری که بر پا سنگت آيو جهان با اين فراخی، تنگت آيو»
(۱) «ت» در سنگ، متمم است.
(۲) فراخی، وندی است.
(۳) «ت» در تنگ، متمم است.
(۴) این، صفت پیشین اشاره است.

لغت

۸- در کدام گزینه، واژه‌ای وجود دارد که درست معنی نشده است؟

(۱) مزار: آرامگاه، (فروغ: روشنائی)، (متانت: عظمت و بزرگی)
(۲) اندوهناک: غمگین، (تدبیر: چاره‌اندیشی)، (تأمل: اندیشیدن)
(۳) قائل: اقرارکننده به خطای خود، (جراحت: زخم)، (قوه: آمادگی ذهنی)
(۴) خلل: آسیب، پریشانی، (مصلحت: خیراندیشی)، (احسان: نیکی کردن)

۹- معنی کدام گزینه، نادرست است؟

(۱) صلۀ رحم: پیوند با خویشان (۲) معاصی: گناهان (۳) حیا: شرمساری (۴) بقا: ارزشمندی

۱۰- معنی چند واژه، نادرست است؟

«علیم: دانا - تواضع: فروتنی - تضرع: زاری کردن - خضوع: عبادت کردن - عافیت: تندرستی - حکمت: دانش - حمد: ستایش - معرفت: شناخت»
(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۱- معنی کدام واژه، در یکی از بیت‌های زیر، نادرست است؟

(۱) لباسی دوختم بر قامت دل ز پودِ محنت و تارِ محبت (محنت: رنج، درد)
(۲) بود درد مو و درمانم از دوست بود وصل مو و هجرانم از دوست (هجران: دوری)
(۳) دلا، غافل ز سبحانی چه حاصل مطیع نفس و شیطانی چه حاصل (سبحان: پاک)
(۴) مکن کاری که بر پا سنگت آيو جهان با اين فراخی، تنگت آيو (فراخی: نعمت فراوان)

معنی و مفهوم

۱۲- کدام بیت، از نظر مفهوم با بیت زیر، ارتباط ندارد؟

«جهان، جمله فروغ روی حق دان حق اندر وی ز پیدایی است، پنهان»

(۱) به نزد آن که جانش در تجلی است همه عالم، کتاب حق تعالی است
(۲) به دریا بنگرم دریا تو بینم به صحرا بنگرم صحرا تو بینم
(۳) دریا و کوه، در ره و من خسته و ضعیف ای خضر پی خجسته، مدد کن به همتم
(۴) برگ درختان سبز در نظر هوشیار هر ورقش دفتری است معرفت کردگار

(درس: شعر فغان)

۱۳- مفهوم دو بیتی زیر از باباطاهر از کدام بیت، دریافت می‌شود؟

«بود درد مو و درمانم از دوست
 اگر قصابم از تن واگره پوست»

بود وصل مو و هجرانم از دوست
 جدا هرگز نگردد جانم از دوست»

- ۱) خوش است نام تو بُردن ولی دریغ بود
  - ۲) مطیع امر توام، گر دلم بخواهی سوخت
  - ۳) اگر تو سرو خرامان ز پای نشینی
  - ۴) مجال خواب نمی‌باشدم ز دست خیال
- در این سخن که بخواهند بُرد دست به دست
 اسیر حکم توام، گر تنم بخواهی خست
 چه فتنه‌ها که بخیزد میان اهلِ نشست
 در سرای نشاید به آشنایان بست

(درس: شعر فغان)

۱۴- مفهوم بیت: «مکن کاری که برپا، سنگت آيو / جهان با این فراخی، تنگت آيو» از کدام گزینه، دریافت می‌شود؟

- ۱) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را
  - ۲) همی تا کند پیشه، عادت همی کن
  - ۳) چو تو خود، کنی اخترِ خویش را بد
  - ۴) ببری دان ز افعال، چرخ برین را
- برون کن ز سر، باد خیره‌سری را
 جهان مر جفا را، تو مر صابری را
 مدار از فلک، چشم، نیک‌اختری را
 نشاید ز دانا نکوهش، ببری را

آرایه‌های ادبی

(درس: پیدای پنهان)

۱۵- در کدام گزینه، آرایه به کار رفته نادرست است؟

- ۱) اگر گویند که طبیعت را علم و اراده نیست، پس معلوم است که این کارها از طبیعت بی‌شعور، صادر نمی‌شود ← تشخیص
- ۲) چه کسی دل را در میان سینه قرار داده و پنهان کرده و پیراهنی که پرده دل است بر روی آن پوشانده. ← تشبیه
- ۳) چه کسی به او نیکی کرده و چه کسی به او بدی کرده است و چه چیز نفع دارد او را و چه چیز ضرر دارد. ← تضاد
- ۴) خضوع می‌کند و به درگاه خدا روی می‌آورد و طلب عافیت می‌کند و دست می‌گشاید به دادن صدقه ← تشخیص

(درس: شعر فغان)

۱۶- آرایه‌های مقابل کدام بیت، نادرست است؟

- ۱) مکن کاری که برپا، سنگت آيو
  - ۲) چو فردا نامه خوانان نامه خوانند
  - ۳) لباسی دوختم بر قامت دل
  - ۴) بود درد مو و درمانم از دوست
- جهان با این فراخی، تنگت آيو (کنایه - جناس)
 تو وینسی نامه خود، تنگت آيو (واج آرایه - تلمیح)
 ز بودِ محنت و تار محبت (تشخیص - مراعات نظیر)
 بود وصل مو و هجرانم از دوست (تضاد - جناس)

تاریخ ادبیات

(درس: پیدای پنهان)

۱۷- عبارت زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟

«وی از بزرگ‌ترین و معروف‌ترین دانشمندان دوره صفوی است. تعداد تألیفات او بیش از شصت مجلد است که معروف‌ترین آن‌ها «بحارالانوار» است. کتاب «توحید مفضل» را وی ترجمه کرده است.»

- ۱) شیخ محمود شبستری
- ۲) محمدباقر مجلسی
- ۳) شیخ بهایی
- ۴) میرداماد

(درس: شعر فغان)

۱۸- چه کسی به عنوان بزرگ‌ترین دوبیتی سرای ادبیات فارسی، نامیده می‌شود؟

- ۱) عمر خیّام
- ۲) مولوی
- ۳) سعدی
- ۴) باباطاهر

